

© BASIEL DE HASSELAR

NIEUWBOUW OF RENOVATIE?

Als melkveebedrijven uitbreiden maakt men vaak de afweging tussen volledige nieuwbouw en het renoveren en uitbreiden van de bestaande stal. In dit artikel gaan we dieper in op de verschillende factoren die deze keuze kunnen beïnvloeden.

– Peter Op't Roodt, SBB Agro Bouwadvies

De opbrengst- en grondstofprijzen schommelen de laatste jaren sneller en extremer door snel veranderende markten. Dit heeft als gevolg dat de marges tussen opbrengsten en kosten minder voorspelbaar zijn dan vroeger. Daarnaast evolueert de inkomenssteun vanuit Europa naar een lager niveau voor de melkveehouderij. Deze tendenzen zorgen ervoor dat het inkomen per koe onder druk komt te staan. Om het gezinsinkomen op peil te houden, kiezen steeds meer melkveehouders ervoor om uit te breiden. De uitbreiding in aantal dierplaatsen kan gerealiseerd worden door bestaande stallen te verlengen of door een volledig nieuwe en grotere stal te bouwen.

Koecomfort

Bij het verlengen van bestaande stallen, renoveren of volledig nieuw bouwen is het belangrijk om voldoende rekening te houden met het comfort van de koeien. Voldoende koecomfort in de stal is nodig omdat dieren vaker op stal blijven (figuur 1). Vaak hebben bestaande stallen voor-

bijgestreefde afmetingen. Zo zijn bestaande ligboxen veelal beperkt op het vlak van lengte, waardoor de koeien minder vlot comfortabel kunnen gaan liggen, minder vlot weer opstaan en gaan eten. Daarnaast kunnen smalle roostergangen ertoe leiden dat de koeien elkaar minder goed kunnen kruisen, waardoor ze meer moeite hebben om een eet- of ligplaats te vinden. Een bestaande stal verlengen en verder bouwen op basis van bestaande afmetingen kan daardoor nadelig zijn op het vlak van koecomfort. Breder bouwen is daarom vaak een must, maar dat is uiteraard niet altijd mogelijk en bovendien duurder. Niettemin moeten we wijzen op het grote belang van voldoende koecomfort in de stal voor het behalen van een goede diergezondheid en optimale technische resultaten.

Mogelijke hindernissen bij verlengen van de bestaande stal

Verlengen van bestaande stallen is niet altijd evident. Uiteraard moet er ruimte beschikbaar zijn in het verlengde van de bestaande stal, wat niet altijd zo is. Zo

komt het meer dan eens voor dat de betonverharding, de kuilplaten, de sleufsilos of een mestsilo gesloopt moeten worden en op een andere plaats terug opgebouwd. In zo'n geval moet je het totale kostenplaatje bekijken en niet enkel de kosten voor het verlengen van de stal.

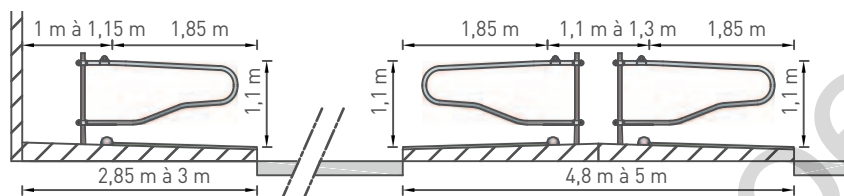
Bij oudere stallen bevinden de mixgaten voor het mixen van de mestkanalen zich vaak achteraan de stal. In dat geval is verlengen van de bestaande stal geen evidentie. Ofwel moet er gekozen worden om de bestaande mestkelder door te breken en de bestaande kanalen door te trekken, ofwel om de bestaande mixgaten te behouden. In het laatste geval zal de mest gemixt moeten worden in de stal of moet je met elektrische mixers werken. Al deze oplossingen zijn praktisch gezien niet eenvoudig en zeker niet goedkoop. Een ander aandachtspunt is de kopgevel. Bij bestaande gebouwen bestaat de kopgevel in veel gevallen uit een dragende muur in plaats van een kopsant. In dit geval moet bij een verlenging van de bestaande stal de dragende muur ver-

vangen worden door een spant. Dit vereist het weghalen van het dak over de lengte van het laatste spantvak en het herbouwen van de nieuwe kopgevel.

Voor welk melksysteem kies je?

Het type van melksysteem kan de keuze voor renovatie of nieuwbouw beïnvloeden. Zo kan een verouderde tandemmelkstal in veel gevallen omgebouwd worden naar een 50° visgraatmelkstal of zij-aanzijmelkstal, afhankelijk van de beschikbare breedte. Wanneer ombouw van de melkinstallatie praktisch mogelijk is, lijkt het verlengen van de bestaande stal vaak

.....
De keuze tussen renoveren en een nieuwbouw hangt af van veel factoren.
.....

Figuur 1 Na te streven afmetingen van ligboxen - Bron: SBB Agro Bouwadvies

een interessante optie. Arbeid en gemakkelijk werken zijn uiteraard ook factoren die bekeken moet worden. Veelal groeit de beschikbare arbeid niet mee met de toename in bedrijfsomvang. Daardoor moet er per gewerkt uur meer melk geproduceerd

worden, wat neerkomt op een stijging van de arbeidsefficiëntie. Het voorzien van een wachtruimte met opdrijfhek en een automatische separatie na het melken richting een strobox kunnen daarin bijdragen. Op die manier moet de melker de melkput minder vaak verlaten en moeten er geen behandelingen meer gebeuren in de melkput. Het melken verloopt daardoor vlotter en het behandelen vindt nadien plaats in een strobox of de behandelruimte. In bestaande stallen is het creëren van een terugloopgang met selectiepoort en een separatieluimte niet evident. Het koeverkeer rondom het melken moet daarom met de nodige aandacht bekeken worden. Als er gekozen wordt voor robotmelken, is koecomfort een belangrijk item vanwege de positieve invloed op het aantal robotbezoeken. Zo zorgen voldoende ruimte achter het voederhek, voldoende ruimte achter de ligboxen en brede

doorgangen ervoor dat de koeien mekaar vlot kunnen kruisen. Ruime en comfortabele ligboxen vergemakkelijken het opstaan en bevorderen daardoor ook het aantal robotbezoeken. De buurt rondom de melkrobot is het drukste punt van de stal en moet daarom voldoende ruim

gedimensioneerd zijn. Bij renovatie moet je al de randvoorwaarden die garant staan voor een optimale melkfrequentie aftoetsen.

Huisvesting jongvee en droge koeien

Bij een uitbreiding in aantal melkkoeien, zal het aantal dierplaatsen voor jongvee en droge koeien evenredig moeten meegroeien. Afhankelijk van de grootte van de uitbreiding kan het daarom interessant zijn om het jongvee en de droge koeien te huisvesten in de voormalige melkveestal. Wanneer de bestaande plaatsen een goede invulling krijgen, is een volledige nieuwbouwstal voor de melkkoeien een interessante keuze, aangezien er geen onbenutte of uit te breken plaatsen overblijven op het bedrijf. In het andere geval, wanneer er veel plaatsen komen teeg te staan of uitgebroken moeten worden, is dat vanuit bedrijfseconomisch standpunt meestal niet interessant.

Afhankelijk van veel factoren

De keuze tussen het renoveren en verlengen van de bestaande stal en een volledige nieuwbouw hangt af van veel factoren. Als eerste uiteraard de grootte van de uitbreiding, maar ook de afmetingen en het koecomfort in de bestaande gebouwen moet bekeken worden. De wijze waarop de gebouwen destijds gebouwd werden, kan een hindernis zijn om de bestaande stal te verlengen. Houd je met al deze verschillende factoren rekening, dan kan je uiteindelijk een weloverwogen beslissing nemen over de wijze waarop de uitbreiding op het bedrijf zal plaatsvinden. ■